

ФУНКЦІЇ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В. ШЕВЧУК

*доктор юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого),
старший радник юстиції,
заслужений юрист України*

Вперше у криміналістичній літературі до проблематики функцій тактичних операцій звернувся А. Дулов, який зазначає, що необхідно враховувати сукупність функцій, які виконуються при реалізації цих тактичних засобів. Разом з тим науковець не називає конкретні функції тактичних операцій і пов'язує їх головним чином із діяльністю учасників тактичної операції. При цьому зауважує, що доцільно так побудувати структуру тактичних операцій, щоб найбільша кількість їх учасників наділялась функціями не лише проведення дій, а й прийняття рішень, правильність яких уже контролюється слідчим, який має право або погодитись із запропонованим рішенням, або прийняти інше [4, 92–96].

Досліджуючи окремі питання розвитку теорії тактичних операцій, В. Шиканов вказує на актуальність та необхідність дослідження функцій цих тактичних засобів як найбільш перспективного напрямку розроблення концепції тактичних операцій у кримі-

налістиці. У зв'язку з цим автор зазначає, що функції тактичних операцій є багатограними. Це й засіб організації діяльності слідчого з урахуванням вимог криміналістичної праксеології, і форма співробітництва слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ, це, нарешті, й надійний засіб, призначений оптимізувати процес розслідування злочинів на основі останніх досягнень системології, пов'язаної з сучасним етапом науково-технічної революції [15, 45].

Різні підходи до розуміння сутності функцій тактичних операцій, розмаїття суджень щодо їх трактування зумовлюють потребу в більш поглибленому дослідженні цієї проблеми. У цьому сенсі слід погодитися з Л. Галановою, яка наголошує, що сучасний етап розвитку теорії тактичних операцій потребує глибокого осмислення і подальшої розробки ще недостатньо досліджених на сьогодні питань тактичних операцій, зокрема: організації тактичних операцій, розробки їх структури, визначення системи дій алгоритмічно-

го характеру; вплив слідчих ситуацій на вибір тактики проведення тактичних операцій; тактико-психологічні проблеми, які виникають у процесі взаємодії учасників цих операцій; можливості законодавчої регламентації проведення тактичних операцій, у тому числі й проблематика *функцій* (курсив наш. — В. Ш.) тактичних операцій [2, 117–118].

У криміналістичній доктрині проблема функцій тактичних операцій залишається дискусійною, ці питання розглядаються фрагментарно або в порядку постановки проблеми. Тому розроблення і дослідження зазначених питань слід вважати пріоритетним напрямом формування концепції тактичних операцій.

Отже, уніфікація поглядів на функції тактичних операцій, формування їх системи дає можливість правильно визначити напрями і зміст усіх подальших досліджень, спрямованих на формування концепції тактичних операцій у криміналістиці.

У етимологічному значенні термін «функція» містить багато аспектів. Під функцією у загальноприйнятому значенні зазвичай розуміють обов'язок, коло діяльності, призначення чого-небудь або кого-небудь, виконувана робота ким-небудь, призначення у системі [1, 718], роль, значення чого-небудь [11, 847]. Найчастіше цей термін вживається при відображенні основного напрямку діяльності.

Попри наявності певних розбіжностей у визначенні поняття «функція» воно, будучи загальнонауковим, має відображати те загальне, суттєве, що властиве позначуваному ним явищу, предмету, категорії. Тому під функцією у найбільш узагальненому вигляді слід розуміти «певні властивості об'єкта», «його роль і призначення», «певний вид діяльності». Ці підходи втілюються у криміналістичних дослідженнях.

Так, В. Шепітько справедливо зазначає, що визначення функціональної спрямованості тактичних прийомів указує на необхідність з'ясування їхньої ролі та призначення [14, 63]. Це повною мірою стосується і тактичних операцій, тобто визначення функціональної спрямованості тактичних операцій обумовлює необхідність з'ясування їх ролі та призначення у процесі розслідування злочинів.

У цьому питанні слід погодитися з В. Шикановим, який, наголошуючи на багатогранності функцій тактичних операцій, виокремлює найбільш істотні з них, зазначаючи, що це: 1) і засіб організації діяльності слідчого з урахуванням вимог криміналістичної праксеології; 2) і форма співробітництва слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ; 3) і надійний засіб, призначений оптимізувати процес розслідування злочинів на основі останніх досягнень системології, пов'язаної із сучасним етапом науково-технічної революції [15, 45].

Таким чином, під функціями тактичних операцій слід розуміти систему властивостей, що відбивають і обумовлюють роль і призначення цього тактичного засобу для оптимізації процесу досудового розслідування і судового розгляду в цілому й вирішення тактичних (проміжних) завдань щодо певних слідчих (судових) ситуацій зокрема.

Успішна реалізація функцій тактичних операцій можлива за умов їх упорядкування. Певний науковий інтерес викликає позиція І. Комарова, який пропонує криміналістичні (тактичні) операції розглядати як криміналістичний метод пізнання у досудовому провадженні. Головна функція такого методу, на думку автора, — внутрішня організація та регулювання процесу пізнання або практичного перетворення того чи іншого об'єкта.

По-перше, уявлення про внутрішню організацію процесу пізнання на основі тактичних операцій пов'язані з їх формами, тобто структурами змісту, законами їх будов, способами зв'язків їх компонентів. Вони визначаються кримінально-процесуальними формами, тобто умовами, послідовністю, порядком вчинення процесуальних дій і закріплення їх у правових актах, а також деякими організаційними непроцесуальними формами взаємодії учасників криміналістичних операцій. По-друге, регулювання процесу пізнання у досудовому провадженні на основі застосування тактичних операцій пов'язане з їх змістом, тобто компонентами систем, структур, які характеризують склад таких операцій. Форми і зміст тактичних операцій нерозривно пов'язані між собою і з необхідністю підкорюються системам цілей (завданням), які досягаються. Трансформуючись у них, ця функція виконує і дисциплінуючу роль, чим забезпечує економію процесуальних ресурсів (час, матеріальні витрати та ін.), оптимізує процес досудового провадження [6, 101–102].

На наше переконання, заслуговують на увагу висловлені вченими-криміналістами пропозиції щодо розподілу функцій тактичних операцій на внутрішні та зовнішні [15, 17–22; 7, 102–103]. Ці погляди кореспондують з положеннями теорії систем та системного аналізу і поділом функцій системи на внутрішні та зовнішні [12, 134–137]. У цьому разі внутрішні функції тактичних операцій регулюють процеси всередині цих системних побудов, розкривають їх форму і змістовні особливості, характер зв'язків між структурними компонентами. У свою чергу, зовнішні функції орієнтовані на реалізацію цілей системи, взаємодію з об'єктами впливу, тобто вони відбивають прояви властивостей, роль і при-

значення тактичних операцій, які спрямовані на вирішення окремих тактичних завдань, ситуативно обумовлені та пов'язані з об'єктами впливу і відображають основні напрями діяльності у процесі проведення цих тактичних засобів під час розслідування злочинів та судового розгляду.

Отже, під внутрішніми функціями тактичних операцій слід розуміти такі властивості, які розкривають технологію побудови і реалізації цих системних утворень, механізм їх функціонування, організацію і регуляцію взаємодії компонентів (процесуальних і непроцесуальних дій та заходів), що входять до їх структури. У зв'язку з цим І. Комаров слушно зауважує, що уявлення про внутрішню організацію процесу пізнання на основі тактичних (криміналістичних) операцій пов'язані з їх змістом, законами побудови, способами зв'язків їх компонентів. Вони визначаються кримінально-процесуальними формами, тобто умовами, послідовністю, порядком здійснення процесуальних дій і закріплення їх у правових актах, а також деякими організаційними непроцесуальними формами взаємодії учасників тактичних операцій [8, 134–135].

На нашу думку, різновидами внутрішніх функцій тактичних операцій, що забезпечують високорациональний, оптимальний і ефективний рівень цих засобів криміналістичної тактики, можуть бути такі:

1) *узгоджувальна* — обумовлює порядок побудови структури тактичної операції, визначає місце кожного компонента, встановлює порядок і послідовність їх реалізації, координує дії між суб'єктами, що проводять тактичну операцію тощо;

2) *субординаційна* — відображає наявність відносин підпорядкування у механізмі функціонування тактичної операції як системного утворення,

тобто залежності одного компонента її структури (дії або заходу) від інших, а також визначає розподіл між цими компонентами субординаційних відносин та взаємозв'язків, ситуаційно обумовлених окремими проміжними тактичними завданнями;

3) *регулятивна* — передбачає структурування і реалізацію компонентів тактичної операції лише за умов їх комплексного застосування;

4) *оптимізуюча* — забезпечує відповідність структурних компонентів тактичної операції певним тактичним завданням, необхідним для обрання ефективних шляхів їх вирішення в тій чи іншій слідчій ситуації, а також дотримання принципів побудови і реалізації тактичних операцій;

5) *цілепокладальна* — визначає цілі функціонування та розвитку системного утворення «тактична операція» та її окремих компонентів, підпорядкованих вирішенню проміжних тактичних завдань, які виступають як мета цієї операції, а також спрямованих на оптимізацію процесу досудового розслідування та судового провадження, забезпечення економії процесуальних ресурсів.

Зовнішні функції тактичних операцій орієнтовані на реалізацію цілей системи, вплив на зовнішнє середовище і взаємодію з ним. Вони забезпечують зовнішні результати реалізації тактичної операції, її вплив на слідчу ситуацію з метою зміни останньої на кращу або вирішення взагалі. Характерними ознаками зовнішніх функцій тактичних операцій є цілеспрямованість, активність, стабільність.

Багатоаспектність зовнішніх функцій тактичних операцій обумовлює потребу в їх упорядкуванні. Класифікувати ці функції можна за такими підставами:

1) за ступенем узагальнення:
а) *загальні*, які характерні для комп-

лексу процесуальних та непроцесуальних дій, відображають основні напрями діяльності у процесі проведення тактичної операції, роль і призначення цих тактичних засобів у процесі розслідування злочинів та судового розгляду. Загальними функціями тактичних операцій є пізнавальна, прогностична, регулятивна, організаційна, конструктивна, пошукова, профілактична; б) *окремі*, які являють собою відбиття, диференціацію тих чи інших загальних функцій, пов'язаних зі специфікою тактичної операції, спрямованих на вирішення окремих тактичних завдань і обумовлених слідчою ситуацією. Так, під час проведення тактичної операції «Перевірка алібі підозрюваного» [13, 210–211; 9, 144–158] загальні функції такої операції (пізнавальна, прогностична) конкретизуються у таких окремих функціях, як діагностування неправдивого алібі; викриття неправдивої заяви про алібі; встановлення обмови інших осіб; спонукання та стимулювання до дачі правдивих показань; виявлення та збору інформації, яка підтверджує або спростовує алібі підозрюваного; встановлення та підтримки психологічного контакту з різними категоріями учасників процесу розслідування; виявлення та викриття злочинця тощо;

2) за обсягом функцій тактичних операцій вони можуть бути поділені на *основні* (які мають переважне значення в тій чи іншій тактичній операції) і *додаткові* (які виконують додаткову роль, тобто набувають другорядного значення). Так, у тактичних операціях «Пошук прихованих цінностей» [3, 443], «Пошук майна» [10, 155] основною функцією виступає пошукова функція, а додатковою можна вважати функцію забезпечення відшкодування матеріального збитку;

3) за складом функцій: а) *прості* (тактична операція виконує одну основну

функцію й декілька додаткових); б) *складні* (тактична операція виконує декілька основних функцій і різні додаткові);

4) за сферою реалізації функцій вони можуть бути поділені на: а) *досудового розслідування*; б) *судового провадження*;

5) за змістом функцій: а) *цільові*, які спрямовані на визначення джерел інформації, організацію провадження слідчих дій і оперативно-розшукових заходів у межах операції, координацію діяльності учасників тактичної операції, економію процесуальних зусиль та ін.; б) *рольові*, тобто функції, які виконують учасники проведення цих операцій. У зв'язку з цим А. Дулов зазначає, що виокремлення у структурі операції рольової функціональної підструктури забезпечує глибоке вивчення проблем взаємодії між різними особами, які беруть участь у проведенні тактичної операції, оскільки кожний тактичний засіб реалізується через дії людей — функції при проведенні тактичної операції. Основним учасником проведення тактичних операцій, їх організатором і керівником виступає слідчий (прокурор, суддя). Тому їх рольові функції збігаються з цільовими функціями проведення самих тактичних операцій. Щодо функцій інших учасників тактичної операції, то вони мають поєднувати такі ознаки, як підпорядкованість і відносну самостійність. Враховуючи наведене, доцільною вважається побудова структури тактичних операцій таким чином, щоб найбільша кількість її учасників наділялася функціями не тільки проведення дій, а й прийняття відповідних рішень, правильність яких уже контролюється слідчим (прокурором, суддею), котрий має право погодитися з запропонованим рішенням чи прийняти інше. Зокрема, такі учасники тактичних операцій, як оперативні

працівники, посадові особи ревізійних, інспекторських служб повинні повністю зберігати можливість прийняття рішення у межах виконуваних ними функцій, що не знімає зі слідчого (прокурора, судді) як керівника всієї операції обов'язку контролювати їх, оцінювати з урахуванням ситуації та вносити (у необхідних випадках) зміни у прийняті рішення. Тактичні операції відрізняються тим, що опосередковані зв'язки між різними суб'єктами, котрі виконують функції, як правило, пов'язуються і з безпосередніми зв'язками між ними. Суб'єкти, які виконують певні функції, за наказом свого безпосереднього керівництва у той же час обов'язково вступають у взаємовідносини зі слідчим та іншими учасниками тактичних операцій [4, 93–94].

Запропонована класифікація функцій тактичних операцій є рухомою, відкритою побудовою, де всі наведені підстави можуть одночасно розглядатися з позиції відображення у ній різних закономірностей, і кожна функція знаходить своє місце у процесі підготовки та реалізації тактичних операцій у тих чи інших слідчих ситуаціях. При цьому неможливо жорстко зв'язати ту чи іншу функцію тактичної операції з одним певним елементом класифікації, оскільки тактичні операції залежно від конкретних завдань розслідування можуть змінювати свою структуру, зміст, сферу застосування та умови реалізації, а їх елементи постійно взаємодіють між собою, утворюючи внаслідок цього нові зв'язки й тактичні конструкції.

Кожна функція тактичної операції специфічна, має лише їй властивий зміст і об'єкт впливу, виконує у процесі функціонування таку роль і призначення, які в силу індивідуальності надають їй особливої спрямованості, теоретичної або прикладної цінності. Зміст функцій становить оптималь-

ний комплекс процесуальних і непроцесуальних дій та заходів, спрямованих на вирішення окремих тактичних завдань, через які тактична операція впливає на слідчу ситуацію і через які розкривається її призначення. З'ясування змісту функцій дає відповідь на запитання: а) як функціонує тактична операція; б) який вплив вона здійснює, яка її роль і призначення; в) у який спосіб тактична операція здійснює розв'язання тактичного завдання на певному етапі кримінального провадження в тій чи іншій слідчій (судовій) ситуації. Із цього приводу В. Зеленецький справедливо зазначає, що охарактеризувати функцію — значить виділити й описати характерну її рису, ту, яка є головною, суттєвою, без якої вона втратить свою якісну визначеність, самостійність, не буде відрізнятися від інших функцій [5, 126].

На нашу думку, заслуговують на увагу дослідження функцій тактичних прийомів В. Шепітька [14, 63–68], який виокремлює такі функції, як пізнавальна, прогностична, комунікативна, регулятивна. Розвиваючи такий підхід і беручи до уваги, що у процесі проведення тактичної операції функції відображають основні напрями діяльності, роль і призначення цих тактичних засобів у процесі розслідування та судового розгляду злочинів, логічним є більш докладний розгляд змісту саме основних функцій діяльної спрямованості (пізнавальної,

прогностичної, регулятивної, організаційної, конструктивної, пошукової, профілактичної).

Таким чином, тактичні операції за сферою, напрямами тактичного впливу та діапазоном застосування у процесі досудового розслідування та судового розгляду є багатфункціональними організаційно-тактичними засобами здійснення кримінального провадження, які ефективно використовуються для вирішення окремих тактичних завдань і мають певне призначення, обумовлене слідчою (судовою) ситуацією і спрямованістю системи процесуальних і непроцесуальних дій та заходів. При цьому діяльність з розслідування та судового розгляду матеріалів кримінальних проваджень шляхом реалізації тактичних операцій — це не хаотичний набір функцій, а система, якій притаманні єдність і цілісність, які відображаються у внутрішніх проявах структурних компонентів, зв'язків, відносин і зовнішніх напрямках проведення тактичних операцій. Тому функціональне призначення тактичних операцій слід розглядати як систему функцій, які перебувають у взаємодії, взаємозв'язку, що забезпечує оптимізацію та ефективність процесу кримінального провадження. Ці концептуальні висновки є відправними при формуванні та реалізації тактичних операцій як засобів оптимізації слідчої та судової діяльності.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Большой словарь иностранных слов / сост. А. Ю. Москвин. — М., 2001. — 816 с.*
2. *Галанова Л. В. Следственные ситуации и тактические операции при расследовании преступлений, связанных с вымогательством : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. — Саратов, 2000. — 198 с.*
3. *Дулов А. В. Виды тактических операций // Криминалистика : учеб. / под ред. И. Ф. Крылова, А. И. Бастрыкина. — М., 2001. — С. 436–447.*
4. *Дулов А. В. Тактические операции при расследовании преступлений. — Минск, 1979. — 128 с.*
5. *Зеленецкий В. С. Общая теория борьбы с преступностью. Концептуальные основы. — Харьков, 1994. — 321 с.*
6. *Комаров И. М. Криминалистические операции в досудебном производстве : моногр. — М., 2013. — 400 с.*
7. *Комаров И. М. Криминалистические операции досудебного производства в системе методики расследования преступлений : моногр. — М., 2012. — 304 с.*

8. Комаров И. М. Криминалистические операции в досудебном производстве : моногр. — Барнаул, 2002. — 346 с.
9. Кручинина И. В. Алиби. Теоретические проблемы и их прикладное значение в уголовном судопроизводстве / И. В. Кручинина, В. И. Шиканов. — Иркутск, 1992. — 200 с.
10. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. — Харьков, 1999. — 480 с.
11. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. — 3-е изд. — М., 1995. — 944 с.
12. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ : учеб. пособие. — Киев, 2003. — 368 с.
13. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : моногр. — О., 2007. — 260 с.
14. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз) : моногр. — Х., 2007. — 432 с.
15. Шиканов В. И. Теоретические основы тактических операций в расследовании преступлений. — Иркутск, 1983. — 200 с.

REFERENCES

1. Bolshoy slovar inostrannykh slov [Big Dictionary of Foreign Words], Moscow, 2001, 816 p.
2. Galanova L. V. Sledstvennyye situatsii i takticheskie operatsii pri rassledovanii prestupleniy, svyazannykh s vymogatelstvom [Investigating the Situation and Tactical Operations in the Investigation of Crimes Related to Extortion], 2000, 198 p.
3. Dulov A. V. Vidy takticheskikh operatsiy [Types of Tactical Operations], *Kriminalistika*, Moscow, 2001, pp. 436–447.
4. Dulov A. V. Takticheskie operatsii pri rassledovanii prestupleniy [Tactical Operations in the Investigation of Crimes], Minsk, 1979, 128 p.
5. Zelenetskiy V. S. Obshchaya teoriya borby s prestupnostyu. Kontseptualnye osnovy [The General Theory of Crime. Conceptual Foundations], Kharkov, 1994, 321 p.
6. Komarov I. M. Kriminalisticheskie operatsii v dosudebnom proizvodstve [Forensic Operations in Pre-Trial Procedure], Moscow, 2013, 400 p.
7. Komarov I. M. Kriminalisticheskie operatsii dosudebnogo proizvodstva v sisteme metodiki rassledovaniya prestupleniy [Forensic Operations in Pre-Trial Procedure in the System of Crime Investigation Techniques], Moscow, 2012, 304 p.
8. Komarov I. M. Kriminalisticheskie operatsii v dosudebnom proizvodstve [Forensic Operations in Pre-Trial Procedure], Barnaul, 2002, 346 p.
9. Kruchinina I. V. Alibi. Teoreticheskie problemy i ikh prikladnoe znachenie v ugovnom sudoproizvodstve [Alibi. Theoretical Problems and Their Practical Value in Criminal Procedure], 1992, 200 p.
10. Matusovskiy G. A. Ekonomicheskie prestupleniya: kriminalisticheskiy analiz [Economic Crimes: Forensic Analysis], Kharkov, 1999, 480 p.
11. Ozhegov S. I. Tolkovyy slovar russkogo yazyka: 80 000 slov i frazeologicheskikh vyrazheniy [Explanatory Dictionary of the Russian Language: 80 000 Words and Phraseological Expressions], Moscow, 1995, 944 p.
12. Surmin Yu. P. Teoriya sistem i sistemnyy analiz [Systems Theory and System Analysis], Kiev, 2003, 368 p.
13. Tishchenko V. V. Teoretychni i praktichni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv [Theoretical and Practical Bases of Methods for Investigating Crimes], Odesa, 260 p.
14. Shepitko V. Yu. Kryminalistychna taktyka (systemno-strukturnyi analiz) [Forensic Tactics (Systemic and Structural Analysis)], Kharkiv, 2007, 432 p.
15. Shikanov V. I. Teoreticheskie osnovy takticheskikh operatsiy v rassledovanii prestupleniy [Theoretical Foundations of Tactical Operations in Crime Investigation], 1983, 200 p.

Шевчук В. М. Функції тактичних операцій у кримінальному провадженні

Анотація. Розглянуто проблеми дослідження функцій тактичних операцій у кримінальному провадженні. Обґрунтовується, що функції тактичних операцій відбивають та обумовлюють роль і призначення цього тактичного засобу для оптимізації процесу досудового розслідування і судового розгляду загалом і вирішення тактичних завдань щодо певних слідчих (судових) ситуацій зокрема. Розглянуто зміст внутрішніх та зовнішніх функцій тактичних операцій. Тактичним операціям притаманні пізнавальна, прогностична, регулятивна, організаційна, конструктивна, пошукова, профілактична функції.

Ключові слова: тактична операція, функція тактичної операції, функціональна спрямованість тактичних операцій, функціональний аналіз у дослідженні тактичних операцій, система функцій тактичних операцій.

Шевчук В. М. Функции тактических операций в уголовном производстве

Аннотация. Рассмотрены проблемы исследования функций тактических операций в уголовном производстве. Обосновывается, что функции тактических операций отражают

и обуславливают роль и назначение этого тактического средства для оптимизации процесса досудебного расследования и судебного разбирательства в целом и решения тактических задач в определенных следственных (судебных) ситуациях в частности. Рассмотрено содержание внутренних и внешних функций тактических операций. Тактическим операциям присущи познавательная, прогностическая, регулятивная, организационная, конструктивная, поисковая, профилактическая функции.

Ключевые слова: тактическая операция, функция тактической операции, функциональная направленность тактических операций, функциональный анализ в исследовании тактических операций, система функций тактических операций.

Shevchuk V. Functions of Tactical Operations in Criminal Proceedings

Annotation. Considered are the problems of the study of the functions of the tactical operations in criminal proceedings. It is argued that functions of tactical operations reflect and determine the role and purpose of this tactical means for the optimization of the process of preliminary investigation and the trial in general, and accomplishing tactical tasks related to certain situations in the investigation and trial, in particular. The content of inner and outer functions of tactical operations is examined. Cognitive, prognostic, regulatory, organizational, constructive, searching, and preventive functions are inherent in tactical operations.

Key words: tactical operation, function of tactical operation, functional bent of tactical operations, functional analysis in the examination of tactical operations, system of tactical operation functions.

Пропонується видання:

Настільна книга слідчого М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. — 3-тє вид., переробл. і допов. — 2011. — 736 с. : 49 іл.

Запропоноване видання — науково-практичний довідник для слідчих і дізнавачів, які можуть застосувати його рекомендації у професійній діяльності при розслідуванні злочинів. Книга містить найбільш доцільні прийоми, методи та рекомендації щодо проведення слідчих дій, пропонує методики розслідування різних видів злочинів. Може бути корисною не лише слідчим, а й оперативно-розшуковим працівникам, прокурорам, суддям, а також студентам юридичних навчальних закладів, аспірантам, викладачам, науковцям.

Замовляйте видання за телефоном:

0(44) 537-51-11

або електронною поштою:

sales@inyure.kiev.ua

http://www.inyure.ua